

1, 61, 14, erklärt Sīs. mit *Weh abwendender Schutz* von der angebl. Wurzel घोष्. — Vgl. दशोष्णि.

घोत s. u. 4. उ mit घा und u. वा, वयति mit घा.

घौतु 1 m. (von वा, वयति) *Einschlag eines Gewebes*: ये घ्नता यावन्ती: मित्रो य घ्नतेवो ये च तत्तव: AV. 14, 2, 51. नाहं तन्नु न वि जानाम्येतुम् RV. 6, 9, 2. TS. 6, 1, 4. — 2) m. f. *Katze* AK. 2, 3, 6. H. 1301. Wird in dieser Bed. auf घ्र् zurückgeführt Up. 1, 69. — Im comp. kann घौ mit einem vorangehenden घ — घौ oder घ्रा bilden nach Vārtt. 5 zu P. 6, 1, 94. Vor. 2, 7. स्थलौतु oder स्थलौतु P., Sch.

घोत्स (घोत्स?) N. eines Agrahāra RĪGĀ-TAN. 1, 174.

घौदती (f. vom partic. von 2. उद्) adj. *quellend, wallend*: (उपा:) पदं न वेत्तेदती RV. 1, 48, 6 (daher NAIGH. 1, 8 unter den Bezz. für *Morgenröthe*). नृदं व घौदतीनां नृदं योयुवतीनाम् (धेनुनाम्) 8, 38, 2.

घोदनं (von उद्) Up. 2, 75. 1) m. n. gaṇa *घर्घादि* zu P. 2, 4, 31. TRIK. 3, 3, 13. m. SIDDH. K. 250, b, 6. *Muss*, insbes. mit *Milch gekochte Körner* (z. B. von Reis), *Brei* AK. 2, 9, 48. H. 395. 832. MED. n. 43. RV. 8, 58, 14. क्षीरपाकमोदनम् 66, 10, 6. AV. 4, 14, 7. 34, 3, 4. 8. 14, 3, 22. fgg. यां ते धेनुं निष्पृणामि यमुं ते क्षीरं घौदनम् 18, 2, 30. CAT. Br. 1, 6, 4, 3. 4, 4, 2, 1. KĀTJ. ÇR. 10, 2, 12. 19, 1, 20. उभे भवत घौदनम् KATHOP. 2, 25. M. 8, 329. VIÇV. 3, 3. SUGR. 1, 229, 19. 2, 76, 12. P. 1, 2, 24. Sch. घौदनभोजनं 6, 2, 150. Sch. Besondere Arten von *Muss* sind: क्षीरौदनं KAUC. 138. CAT. Br. 2, 5, 3, 4. 11, 5, 2, 5. 14, 9, 4, 13. MBH. 13, 947. दध्नौदनं CAT. Br. 14, 9, 4, 14. तिलौदनं 15. मोसौदनं 16. 11, 5, 2, 5. मोसमूनादनं (sic) R. 2, 32, 83. शाल्यौदनं SUGR. 1, 72, 1. 170, 3. मुहौदनं 2, 391, 17. 410, 19. षष्ठिकौदनं 95, 19. पवौदनं 342, 19. पिणितौदनं 466, 2. नत्स्यौदनं 389, 19. उदौदनं P. 6, 3, 60. KAUC. 138. CAT. Br. 14, 9, 4, 15. उदौदनं P. 6, 3, 60. गुडौदनं (sic) MBH. 13, 6162. घौदन am Anf. eines comp. vor einem *διδασκαλονομιχόν* in dem Sinne, dass es dem Schüler nicht um den Unterricht, sondern bloss um den *Breit* des Lehrers zu thun sei: घौदनपाणिनीया: P. 6, 2, 69. Sch. 1, 1, 73. Vārtt. 2, Sch. — NAIGH. 1, 10 erscheint घौदन m. unter den Namen für *Wolke*. — Vgl. घमूनादनं, पक्षौदनं, ब्रह्मौदनं, व्यौदनं, शतौदनं. — 2) f. ० नी N. einer Pflanze, *Sida cordifolia* (बला), MED. n. 43.

घौदनपाकी (von घौदन und पाक) f. P. 4, 1, 64.

घौदनाह्वया (घौ + आह्वय), घौदनाह्वी (घौ + आह्वी) und घौदनिका (von घौदन) ff. Nn. einer Pflanze, = महासमझा (scheint verschieden von घौदनी zu sein) RĪGĀN. im ÇKDr. (die erste Form u. महासमझा).

घौदनीय (denom. von घौदन), घौदनीयति in *Muss verwandeln wollen*: पुमेडाशं वा यघौदनीयति यघ्नपूययतीति श्रुते: Sch. zu KĀTJ. ÇR. 12, 2, 12.

घौदनीय und घौदन्य adj. von घौदन gaṇa *घ्रूपादि* zu P. 5, 1, 4.

घौघ (von 2. उद्) m. das *Wagen, Fluthen* P. 6, 4, 29.

घौघन् (wie eben) n. dass. P. 6, 1, 94. Vārtt. 5, Sch. VS. 13, 53. Wir haben das Wort, weil in dem घौ ein vorangehendes घ्रा spurlos aufgeht, aus Versehen oben in der Form von उघन् aufgeführt.

घोघस n. = ऊघस AK. 2, 9, 73, Sch.

घोषणं m. ein Kopfputz: *Büschel, Locke, cirrus*; oder viell. *Zopf*: मर्ति स्वधावां घोषणमिव ग्याम् RV. 1, 173, 6. हरिरोषणं कृणुते नभस्पयः 9, 71, 1. चक्राण घोषणं दिवि mit dem *Haarbusch in den Himmel reichend* 8, 14, 5. कुरीरं कन्दं घोषणः (घासीत्) 10, 85, 8. *Flechte*: अर्जुनोषणं

विततम् AV. 9, 3, 8. — Vielleicht zusammengezogen aus घ्रवपश und dieses von पश् *binden* mit घ्रव. — Vgl. गोघोषण, स्त्रोघोषण, कृदघोषण.

घोषणिन् (von घोषण) adj. mit *Locken (Zöpfen) geschmückt*: क्लीबमौपणिनं कृधि mach ihn zu einem (wie die Weiber) *Locken tragenden Hämmling* AV. 6, 138, 1. 2.

घ्राम् indecl. Up. 1, 140. gaṇa *स्वरादि* zu P. 1, 1, 37. ein Wort *feierlicher Bekräftigung* und *ehrfurchtsvoller Anerkennung*, dem Sinne nach oft dem *अर्घ्य* vergleichbar; im Gottesdienst als ein *heiliger Ausruf* viel gebraucht und beim *Beginn* und *Schluss der Recitation heiliger Schriften* so wie zum *Gruss* ausgesprochen. Schon in den Upanishad erhält das Wort einen mystischen Charakter: es wird zum Gegenstand einer religiösen Betrachtung und Vertiefung; nicht nur auf das ungetheilte Wort, sondern auch auf die einzelnen lautlichen Bestandtheile desselben, घ, उ und म्, werden die höchsten religiösen Begriffe übertragen. In einer noch spätern Zeit suchte man darin die Trias Vishṇu, Çiva und Brahman (घकारो विष्णुर्दिष्ट उकारस्तु महेश्वरः । मकारोऽपोच्यते ब्रह्मा प्रणवेन त्रयो मताः ॥ ÇKDr. ohne Ang. der Aut. Vgl. VP. 1, N. 1.). Die übliche Bezeichnung für घ्राम् ist प्रणव (s. u. d. W.), seltener und später erscheint घ्रैकार. Die ursprünglichere Form ist wohl घ्रौ und dieses nur dumpfe Aussprache für घ्रौ, welches wiederum bei gedehnter Sprechung sich leicht aus dem einfachen Laut घ्रा entwickeln konnte. Ueber analoge Erscheinungen vgl. Roth, Zur L. u. G. d. W. p. 76. fgg. Die versuchte Zurückführung des Wortes auf ein im Sanskrit verloren gegangenes pron. घ्रव wird durch den ganzen älteren Gebrauch des Wortes widerlegt. Ein vorangehendes घ्र und घ्रा fließt mit dem घ्रौ von घ्राम् nicht in घ्रौ zusammen, sondern verschwindet davor, P. 6, 1, 95. Vor. 2, 5. Das gedehnte घ्रौम् soll nach P. 2, 2, 87 nur beim Beginn angewendet werden. घ्रौम्प्र तिष्ठ VS. 2, 13. यद्वै नेत्यघ्रौमिति तत् CAT. Br. 1, 4, 1, 30. 1. पृथिवीमिव राज्ञेमिति ह्यवाचोमिति ह्यवाच 10, 6, 4, 4. 11, 6, 3, 4. Bṛh. Ån. Up. 5, 2, 1. fgg. 6, 2, 1. घ्रौमित्यृचः प्रतिगर् एवं तथेति गायत्र्या घ्रौमिति वै देवं तथेति मानुषम् AIT. Br. 7, 18. तेन्यो ऽभिततेन्यस्त्रयो वर्णा अत्रायत्ताकार उकारो मकार इति तनिकाया समभ्रत्तदेतदेमिति तस्मादेमिति प्रणोति 3, 32. स घ्रौमिति प्रस्वरिन् RV. Prāt. 13, 3. घ्रौ भोऽ इति चाभ्यनुज्ञा 6. 16. घ्रैकारं वेदेषु । अथकारं भाष्येषु VS. Prāt. 1, 17. 18. घ्रौपूर्वा व्याकृतयः ÅÇV. GRHJ. 3, 2, 5. KĀTJ. ÇR. 2, 2, 8. 5, 9, 11. ÇĀNKH. ÇR. 4, 6, 9. 17. 6, 8, 7. 7, 14, 9. 10, 13, 28. KĀND. Up. 1, 12, 3. इत्यौम् AIT. Up. 3, 4. सर्वे वेदा यत्पदमामनन्ति तपोसि सर्वाणि च यद्वदन्ति । यदिच्छतो ब्रह्मचर्यं चरन्ति तत् पदं संग्रहेण ब्रवीन्ध्यामित्येतत् ॥ KATHOP. 2, 15. fgg. घ्रौमिति ब्रह्म । घ्रौमितीदं सर्वम् u. s. w. TAITT. Up. 1, 8. Ind. St. 1, 251. 252. 253. u. s. w. VP. 273. 274, N. 6. — Die Lexicographen: घ्रौमेवं परं मते AK. 3, 3, 12. H. 1340. घ्रौमेवंप्रणवार्थयोः TRIK. 3, 3, 465. घ्रौ प्रणवे ऽङ्गीकृतावपि H. an. 7, 6. घ्रौमुपक्रमे । प्रणवे चाभ्युपगमे चापाकौ च मङ्गले MED. avj. 51. — Vgl. घ्रैकार und घ्रनैकात्.

घ्राम m. nach der Auffassung des Padap. in घ्रामासश्चर्षणीयते वि. घ्रै देवास घ्रा गत RV. 1, 3, 7 wird Nir. 12, 39 mit घ्रवितारः *wohlgenetigte* oder *ghrānīya*: *liebenswerthe* erklärt, könnte aber füglich in घ्रा उमातः aufgelöst werden; wäre übrigens auch im andern Falle wohl gleichbedeutend mit उम.